

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Magistrát města Chomutova
Odbor sociálních věcí
Oddělení terénní sociální práce

ZPRÁVA O VÝSLEDKU ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY DO BARCELONY

Cesta byla uskutečněna v termínu od 15. 10. do 19. 10. 2018

Byla realizována v rámci projektu:
Pilotní ověření implementace systému sociálního bydlení na lokální úrovni v Chomutově,
CZ.03.2.63/0.0/0.0/16_128/0006193.

úterý, dne 16. 10. 2018

Dopoledne jsme navštívili neziskovou organizaci Arrels, kde nás velmi mile přivítali. Došlo k představení prezentací města Chomutova a Mostu.

V odpoledním programu nás čekala návštěva terénu, proběhla exkurze v Rezidenci a v nulovém bytě.

Arrels Fundació

Arrels je jedna z největších neziskových organizací zabývajících se sociální péčí. Od roku 1987 věnuje pozornost bezdomovcům v Barceloně. Během těchto let pomohli více než 9 000 bezdomovců na cestě k autonomii a nabídli jim bydlení, stravu, sociální pozornost a zdravotní péči.

V Barceloně neexistuje zákon o sociálním bydlení, přestože z Ústavy vyplývá, že každý člověk má právo na bydlení, zákony spíše hovoří o tom, jak má bydlení vypadat. Cílovou skupinou organizace jsou osoby žijící na ulici. Cílem neziskové organizace je, aby nikdo nespal na ulici a aby všichni osoby měli být na dlouhou dobu. Arrels získává byty prostřednictvím realitních kanceláří a od soukromých vlastníků. Organizace slouží jako pronajímatel, který poskytuje volné byty lidem na ulicích. K dispozici mají 100 bytů a řídí se místními zákony tržního hospodářství což znamená, že pronájem bytů je určen na dobu 3 let, poté může dojít k prodloužení a ke změně podmínek (např. ke zvýšení nájmu).

Přidělování bytu v praxi vypadá tak, že pracovníci organizace vyjdou do ulic, kde mají už dopředu vytipované osoby, kterým nabídnou možnost získat byt. S sebou mají k dispozici i klíče od bytu, které přímo na ulici vybraným osobám předají. Tato inovativní metoda nazvaná Housing First je úspěšná na 95 %. Minimální nájem bytů se pohybuje ve výši 500 euro/měsíc (bez energií), sociální dávky jsou ve výši 400 euro/měsíc. Momentálně je přijat zákon **Garantovaná občanská dávka**. Úkolem této dávky je vyplatit lidem finanční prostředek ve výši 600 euro. Dávka se zatím nevyplácí, jelikož nejsou dostupné finanční prostředky. K předání bytu je zapotřebí podepsat nájemní smlouvu a smlouvu o finanční spoluúčasti, ve které se klienti zavazují, že 30 % svých příjmů budou věnovat na bydlení, zbylou část nákladu pokryje Arrels.

Arrels je soukromá organizace, jejíž podpora je tvořena 40 % ze státní správy a 60 % tvoří sponzorské dary, soukromé příspěvky aj. Organizace slouží také jako denní centrum, klienti se zde mohou vysprchovat. Nemají přístup k veřejným bytům, proto spolupracují se soukromými vlastníky. Arrels má celkem 65 pracovníků. V červenci 2018 došlo ke sčítání bezdomovců, výsledkem je 1026 osob žijících na ulici.

Obrázek č. 1 – nezisková organizace ARRELS

Rezidence – jedná se o domov, který poskytuje 24 hodinovou péči chronicky nemocným osobám, kteří žili na ulici. Zde má každý svůj pokoj, k dispozici je jídelna a různé aktivity. Rezidence má celkem 35 bytů, z toho 25 bytů patří magistrátu.

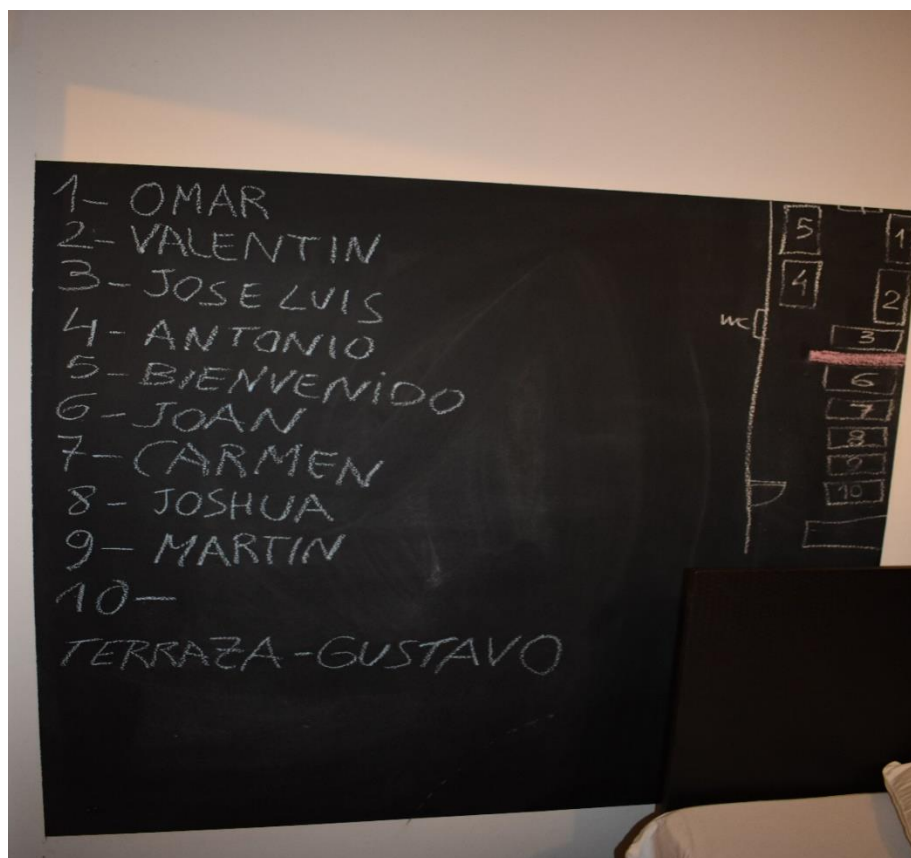

Obrázek č. 2 – jeden z pokojů v Rezidenci

Nulový byt – má k dispozici celkem 10 postelí, provozní doba je od 8 hodin. K dispozici jsou jak sociální pracovníci, tak i dobrovolníci. Klienti dostávají polévky. Nulový byt je pro všechny osoby žijící na ulici, kteří zde mohou v menší míře konzumovat alkohol. Dopředu mají vytvořený seznam lidí, kteří zde každou noc spí, max. je 13 osob pro případ, že by někdo vypadl. Jsou zde osoby, které spí i na zemi nebo na terase (je to z toho důvodu, že celý život jsou zvyklí spát na ulici), přespání je zadarmo, k dispozici 1 WC a 1 sprcha, pračka.

Obrázek č. 3 – postele v nulovém bytě

Obrázek č. 4 – seznam lidí, kteří budou danou noc v nulovém bytě spát

středa, dne 17. 10. 2018

Dopolední program jsme zahájili návštěvou v městské organizaci, v odpolední části nás čekala přednáška, na kterou nás pozvala bytová agentura Katalánska.

Sant Joan de Déu Serveis Socials

Serveis Socials
Barcelona

Tato organizace poskytuje sociální služby v Barceloně již od roku 1979. Sociální služby poskytuje pod záštitou barcelonské municipality a jsou zaměřeny zejména na pomoc lidem bez domova. Nabízí rozmanité služby a programy, které jsou přizpůsobeny každé osobě/klientovi.

Organizace má 2 pod centra, jedno se nachází na okraji Barcelony (92 osob) a druhé v centru Barcelony (50 osob). Jedná se o centrum pro zabezpečení osob bez domova. V centru se nacházejí osoby bez domova, nebo osoby, které byli vyhozeni z bytu z důvodu neplacení nájmu. Centrum poskytuje podporu v hledání bydlení. Průměrná doba pobytu je cca 250 dní, postupně se ale doba navyšuje zejména z důvodu malého počtu sociálních bytů.

Organizace je přístupná jak pro ženy, tak pro muže starší 18 let. Každý klient má k dispozici svůj pokoj, zde je kladen důraz na důstojnost. Ženské pokoje se nachází zvlášť, v odděleném křídle budovy. Osoby se zde zdržují pouze na noc, během dne odchází, ti, co naopak v noci pracují zde během dne spí. V současné době mají 92 klientů, kapacita činí 135 osob. Klienti mohou využívat sociální šatník, jsou zde i 2 pračky a 1 sušička, klienti si sami perou oblečení, nebo mají možnost využít nabízenou pravidelnou prádelnickou službu.

V centru se nachází společné místnosti jako je herna, odpočinková místnost, knihovna, dostupné je využití počítačů, prostřednictvím kterých si klienti hledají zaměstnání, bydlení, sestavují životopis. Dále je zde úschovna, kde si klienti, kteří z centra odešli zanechali věci, které si nemohli vzít s sebou.

Obrázek č. 5 – prohlídka pokoje, každý pokoj má vlastní umyvadlo, skříň, postel, poličku

Obrázek č. 6 – sociální šatník

Agència de l'Habitatge de Catalunya

Agència de l'Habitatge
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

Bytová agentura Katalánska je regionální vládní organizace zabývající se otázkou bydlení komplexně a vytvářením bytových politik. Jedná se o veřejný subjekt, který provádí a řídí politiky bydlení, které jsou v kompetenci vlády Katalánska.

Na začátku jednání došlo k představení prezentací jednotlivých měst – Chomutov, Most, proběhla otevřená diskuse, během které jsme si vyměnili konkrétní poznatky o systému sociálního bydlení. Hovořili jsme s panem Jaume Fornt i Paradell (ředitel agentury), který nám krátce popsal, čím se agentura zabývá, uvedl, že poskytují obydlí výhradně pro bezdomovce v Barceloně, a to formou metody Housing First. Katalánsko má 7 mil. obyvatel a přibližně 65 tisíc panelových domů. Úřad má k dispozici 18 000 bytů. Z důvodu privatizace je v Katalánsku nízký podíl sociálních bytů. Měsíčně poskytnou přibližně 200-300 bytů pro rodiny v nouzi, které přicházejí o bydlení. Katalánská vláda má uzavřenou dohodu s Magistrátem o společné spolupráci a tím tak získávají klienty.

V Barceloně se řeší komplexní problém rodiny. V případě, že rodina nemá vyhovující bydlení je jim zajištěno náhradní bydlení, kde může být rodina pohromadě, nedochází zde ze strany OSPOD k odebírání dětí z důvodu nevyhovujících bytových podmínek, tak jak je tomu v ČR. Není možné, aby zde někdo přišel o bydlení, pokud nemá rodina finance, jsou povinni rodině poskytnout byt. Jednou za rok cca 70 000 rodin získává příspěvek 200 euro/měsíčně na výpomoc na nájemné. Tento příspěvek můžeme brát jako snahu proti prevenci ztrátě bydlení. Bytová agentura poskytuje různým organizacím prostory, které využívají na bydlení – např. organizace Arrels, kterou jsme navštívili dne 16. 10. 2018 dopoledne. Pokud někdo z klientů odmítne nabízený byt vzniká mu 2 roky penalizace a to znamená, že po dobu 2 let nemá nárok na další jiný byt.

Agentura se snaží využívat systém předkupního práva, tímto způsobem tak získali 1000 bytů. Hlavním cílem je se zaměřit na sociálně vyloučené lokality. Dále usilují o to, aby majitelé bytů poskytli byty přímo Magistrátu, pokud tomu tak je, agentura se zaručí, že za nabídnutý byt bude pravidelně zapláceno.

Obrázek č. 7 – jednání v regionální vládní organizaci

V dopoledních hodinách jsme navštívili organizaci, ve které proběhla mimo jiné i exkurze bytů a společenských místností. Odpoledne jsme zakončili návštěvou na radnici, kde jsme se sešli s celým pracovním týmem. Na závěr celého programu proběhla tzv. Evaluace, během které došlo k celkovému shrnutí naší pracovní zahraniční cesty.

Catas Navas

Dopolední návštěva v této organizaci, která slouží jako přechodná pobytová služba. Organizace funguje od roku 2013. Aktuálně je ubytováno přes 315 rodin, celkem mají k dispozici 25 bytů. Byty jsou určeny pro rodiny, které byly vyhoštěny z bytu a slouží pouze na přechodnou dobu, než rodina dostane byt nový. Rodina je ve stálém kontaktu se sociálním pracovníkem z čtvrti, ze které rodina pochází. Průměrná doba pobytu je 3,5 měsíce, poslední dobou se ale pobytu zvyšuje na dvojnásobek.

Prohlídka organizace – první a druhé patro domu je obsazené byty, které patří organizaci. Zbylé byty v domě jsou k pronájmu. Dům má dvě společenské místnosti, které jsou určeny pro návštěvy. K dispozici je prádelna, recepce, která funguje 24 h. denně. Některé byty jsou přizpůsobené pro zdravotně postižené klienty – jsou bezbariérové. Byty jsou plně vybavené (např. v kuchyni je nádobí). Byty pouze pro 4 osoby, když má rodina více členů, musí dojít k rozdělení. V každém pokoji musí být minimálně jedna dospělá osoba, která tam spí. Z bezpečnostních důvodů je v bytech zavedena pouze elektřina. Po odchodu každého nájemníka je byt vyčištěn profesionální čistící firmou.

Obrázek č. 8 – ukázka jedné z ložnic

Obrázek č. 9 – každý byt má k dispozici nově vybavenou kuchyň

Ajuntament de Barcelona

Radnice Barcelona, resp. Rada města v rámci své gesce poskytuje na území města širokou škálu sociálních služeb. Je zřizovatelem a provozovatelem několika sociálních organizací zabývajících se poskytováním ubytovacích a sociálních služeb. Spolupracuje s neziskovými i privátními organizacemi v oblasti sociálního bydlení. Vytváří městskou politiku sociálního bydlení a začleňuje moderní postupy a současné trendy v oblasti poskytování těchto služeb.

Barcelona má 1,6 mil. obyvatel, z toho přibližně 1000 osob na ulici. Řídí se zákonem o sociálních službách z roku 2007. K dispozici mají tým pouličních pracovníků, ubytovny, denní centra, poskytují stravovací služby, hygienické služby atd. Cílová skupina se kterou pracují vychází z kategorie ETHOS a model Housing First.

V praxi nejprve využívali metodu dostupného bydlení, z důvodu neúspěchu začali využívat inovativní metodu Housing First, která je založena na základě 8 principů. Vytvořili si pilotní projekt Housing First, ve kterém mají k dispozici 50 sociálních bytů, cílovou skupinou jsou osoby chronicky nemocní, závislí na drogách, alkoholu atd. Pilotáž zahájili v roce 2015 na dobu 4 roky. Po skončení projektu mají projekt navazující, ve kterém budou mít k dispozici 66 bytů. V metodě HF by se měla oddělit sociální podpora a bytová problematika. Klient se nemá řídit, ale pouze podporovat. S klientem nezakládají žádný individuální plán. Jeden sociální pracovník má na starosti 10 sociálních bytů.

Do budoucna mají za cíl zabránit hrozbě vyhoštění lidí z bytů, zajistit prázdné byty pro účely bydlení, zvýšit fond sociálních bytů a tento fond udržovat a obnovovat.

ZÁVĚREČNÁ EVALUACE

Poděkování účinkujícím a závěrečné zhodnocení zahraniční pracovní cesty společně s městem Most. Zhodnocení proběhlo ústní formou.

SOUHRN POZNATKŮ ZE STUDIJNÍ CESTY

Zahraněční pracovní cesta do Barcelony byla velice zajímavá a přínosná. Během týdenního programu jsme měli šanci nahlédnout a krátce tak poznat systém sociálního bydlení ve Španělsku. Nejvíce nás zaujala odpolední přednáška, která se konala hned první den. Během přednášky jsme měli možnost vidět opravdu velmi lidský a přátelský přístup mezi terénním pracovníkem a klientem jak umístěným v Rezidenci, tak s klientem, kterého jsme potkali na ulici. Je opravdu důležité, aby během spolupráce byla vytvořena důvěra mezi klientem a sociálním pracovníkem, klient se nemá řídit a kontrolovat, ale pouze se mu má poskytovat podpora v určitých oblastech.

Jako příklad dobré praxe pro ČR je využití tzv. předkupního práva, které by město mohlo využívat a zabránit tím tak vzniku nebo snížení sociálně vyloučených lokalit, které tímto způsobem stále vznikají a vznikají budou. Mohlo by mít tu možnost přednostně odkoupit byty od soukromníka a využít je pro jiné, důležité účely. Ať už jako byty sociální, krizové nebo na půl cesty.

Dále nás velice překvapivé, jak je v Barceloně úspěšná inovativní metoda Housing First. Byly nám představeny základní principy, které i my v našem projektu využíváme a které máme zaopatřeny v Metodice sociální práce v sociálním bydlení.

V každé organizaci kladou důraz na důstojnost člověka, v praxi to vypadá tak, že každý klient má své soukromí a k dispozici využívá jednu ubytovací místnost pouze pro sebe.

Zpracovala: Petra Fialová, DiS.
Odbor sociálních věcí
Oddělení terénní sociální práce
Garant lokální koncepce sociálního bydlení
Magistrát města Chomutova